

HET HOF TE EKSEL TE MOORSEL

Tijdens de opgraving van 1975 op het Hof te Eksel werd een noord-zuidwarsprofiel van de motheuvel bekomen. Thans ging de aandacht vooral naar de west-oostdoorsnede en naar het gebouw dat we reeds in 1975 hadden aangesneden (fig. 55).

We trokken 9 sleuven op het motteplateau, waarvan 5 haaks op die van vorig jaar. Hierbij bleek dat achter de motgracht opnieuw een walvormige opwerping lag, bestaande uit verschillende heterogene kleiige zandlagen. Ze waren afgedekt met een verbrokkelde grijsbruine kleiband, die een vrij duidelijke aflijning vormde. De wal, 12,40 m breed en 1,30 m hoog, was van gelijke aard als die welke we vorig jaar ten zuiden van het dwarsprofiel aansneden. Er werd toen ook een noordelijke opwerping vastgesteld, die evenwel uit fijn zand bestond. Daar we dit jaar slechts een gedeeltelijke doorsnede van de motheuvel maakten, kon het bestaan van een wal in de oostelijke kwadranten nog niet met zekerheid bepaald worden. Toch laat de afwerpingsrichting van de lagen ten oosten van het thans bekomen langsprofiel (fig. 56) vermoeden dat deze er zich inderdaad bevindt, zodat geredelijk mag aangenomen worden dat de grond, die bij het uitgraven van de motgracht naar binnen werd geworpen, een aaneengesloten ringvormige wal vormde.

In een volgend stadium werden dan, naar het midden van de motte toe, klei- en zandlagen aangestort. Er kwam een kernheuvel tot stand waarop zich een humeus, zwartbruin loopvlak bevond, dat op bepaalde plaatsen met asvlekken vermengd was (fig. 56, 5). De bestaande ruimte binnen de wal werd echter niet volledig opgevuld maar slechts gedeeltelijk, zodat een gleuf ontstond (fig. 56). Daar we deze zink ook vorig jaar aansneden, kon haar richting in het noordoostkwadrant bepaald worden, namelijk noordwest-zuidoost.

Bij latere uitbreidingen (fig. 56, 4) waaraan telkens een loopvlak beantwoordde (fig. 56, 3), werden zandige en kleiige lagen afgeworpen. De zink bleef evenwel behouden. Het was pas na het aanbrengen van een zeer heterogeen zandig pakket (fig. 56, 2) dat de gleuf gedicht werd. Opvallend is echter dat het hof dat later op het motteplateau gebouwd werd, over deze gleuf staat en de richting ervan volgt, dus noordwest-zuidoost (fig. 55).

Het is een rechthoekig gebouw dat uitwendig 11×8 m meet. De muren, ongeveer 43 cm dik, waren opgetrokken in baksteen, gemiddeld $27 \times 12 \times 6$ cm groot. Een tussenmuur waartegen in het midden een steunbeer (fig. 57) aangebouwd was, verdeelde de binnenruimte in 2 ongelijke delen : een woonvertrek ($7 \times 6,70$ m) en een kelderverdieping (7,10

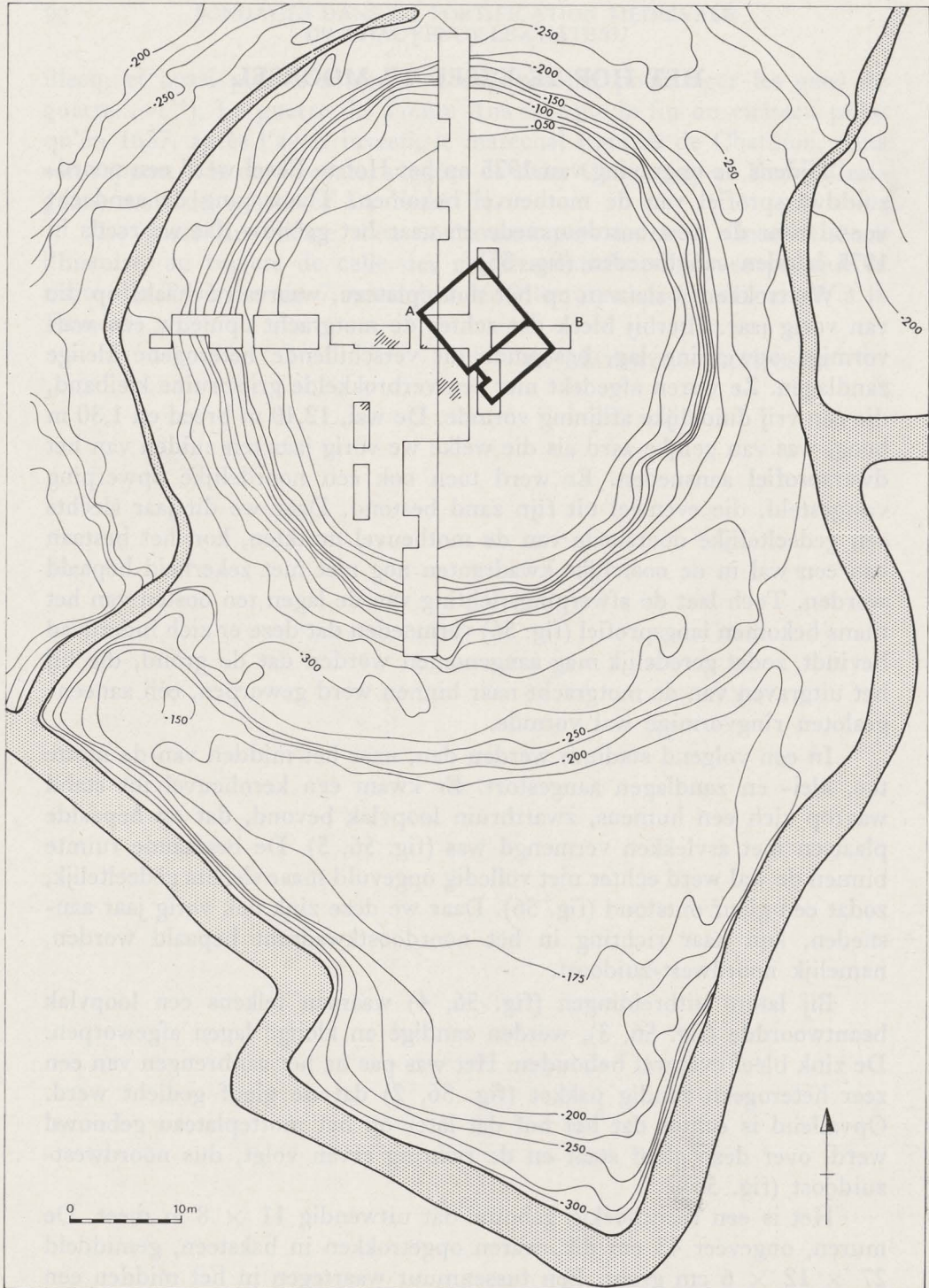

Fig. 55. — Topografische kaart en opgravingsplan.

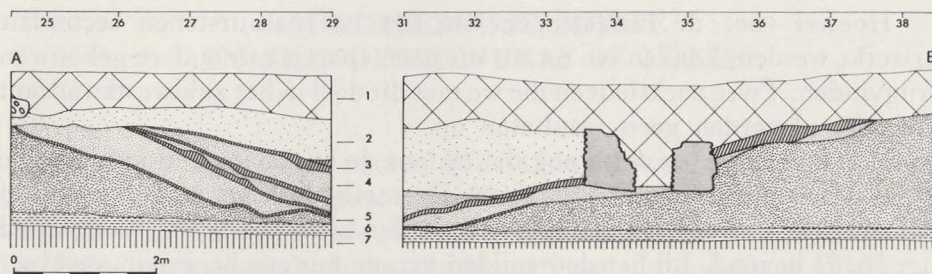

Fig. 56. — Gedeeltelijke west-oostdoorsnede (Legende verklaard in de tekst).

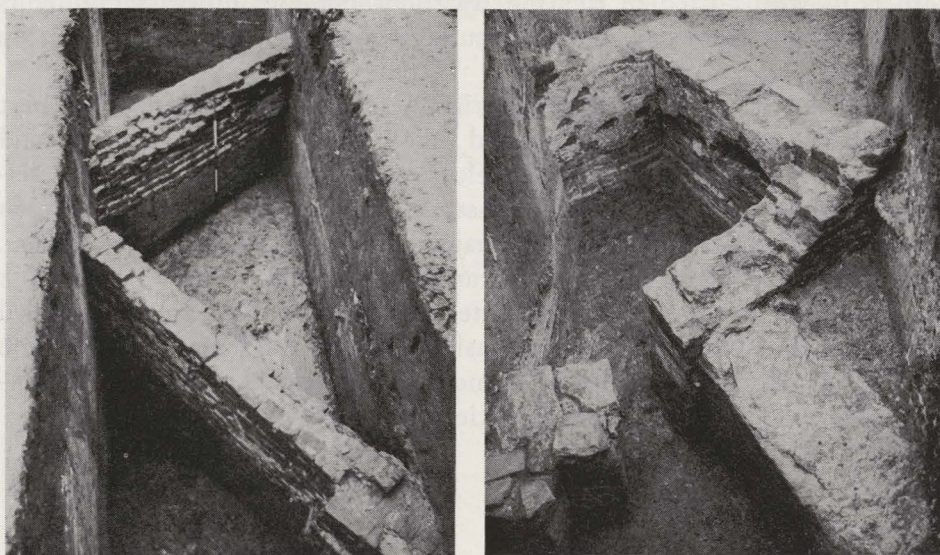

Fig. 57. — Zicht op kelder met steunbeer en insprong waartegenover zich natuurstenen in verband bevinden.

× 3 m) waarvan de wanden wit bepleisterd waren (fig. 57). Onder het slooppuin waarmee de kelder gevuld was, kwamen enkele egalisatielaagjes en vloertegels voor, alsmede een aantal bekapte vulkanische stenen (fig. 57), die in verband lagen en anders georiënteerd waren dan de keldermuren. De juiste betekenis ervan is voorlopig onduidelijk. De zuidwestzijde van de kelderverdieping kende een insprong die 1,40 m diep en 1,30 m breed was (fig. 57). Van de zuidwestbuitenmuur zelf restten onder de afbraaklaag, die op de motheuvel voorkwam, slechts negatieve sporen (fig. 56, 1). Hiertegenover lag een rode tegelvloer, die op verscheidene plaatsen nog in situ bewaard was (fig. 55).

Hoewel voor de funderingen van het hof natuurstenen secundair verwerkt werden, konden we tot nu toe geen sporen van oudere gebouwen terugvinden. Twee zoekseuven die we met dit doel in het zuidwestkwadrant aanlegden, leverden geen resultaten op.

Vermelden we tenslotte nog dat tijdens de opgraving een interessante geologische vaststelling werd gedaan. De motheuvel was opgeworpen op een alluviale kleilaag (fig. 56, 6) waaronder zich homogeen kleiig zand (fig. 56, 7) bevond. Bij het doorsnijden van de motgracht, kwam ongeveer 75 cm onder het oorspronkelijk beekalluvium een tweede kleiband met een oude beekloop voor, die gevuld was met stroomzand. Hierin bevonden zich verscheidene goed bewaarde takken kriskras door elkaar. Deze beek verliep in west-oostelijke richting waardoor het niet onwaarschijnlijk is dat zij vroeger contact gaf met de huidige Molenbeek ten oosten van de motheuvel (fig. 55).

Talrijk was het schervenmateriaal dat gevonden werd. Het best vertegenwoordigd is het vormengoed van het 14e- eeuws grijs en rood aardewerk. Daarnaast kwamen enkele scherven Andennenaar voor, alsmede steengoed uit Schinveld-Brunssum, Siegburg en Raeren. Ook een bord in sgrafitto-techniek en een majolicafragment werden aangetroffen. Verder dienen nog vermeld : een Franse rekenpenning, die waarschijnlijk uit het einde van de 16e eeuw dateert⁽³⁶⁾ en een vrij intact bewaard gebleven schotel in messing. Op basis van deze vondsten zou de motte van de 13e tot de 16e eeuw bewoond zijn geweest. Archeologische aanduidingen voor een oudere occupatie ontbreken voorlopig⁽³⁷⁾.

D. CALLEBAUT

(36) De Heer W. Vanderpijpen, Penningcabinet, identificeerde de rekenpenning, waarvoor onze dank.

(37) Wij danken de Heer M. Coppens, architect, voor het opmaken van de topografische kaart.